

ga učiteljstva, da razpravlja o stanju narodnega šolstva v celi republiki, in presodi uspele polkuse tako domačih, kakor tujih pedagogov. K razpravi se lahko povabilo člani državnega šolskega urada in šolskega odbora državnega zbora. Konferenčno poročilo žada država obenem s statistiko o vsem šolstvu v republiki.

43. Zastopniki učiteljstva v okrajnih zbornicah odgovarjajo za svoje početje okrajnim učiteljskim konferencam, katerih člani so, oni v državni učiteljski zbornici pa državne konferencie, katere člani so. Leti zastopniki poročajo na konferencah o delovanju zbornice in so odgovorni le njim tudi za svoje delovanje.

49. „Krajni šolski odbori roditeljev“ ali t. zv. „vzgojni sveti“ in drugi taki odbori, nastali ob so- delovanju vsega učiteljstva tvorijo vez med šolo in rodovino. Starši naj se pri sejah posvetujejo o disciplinarnih sredstvih a izpopolnitvi šol; svoje delje naj razlože šolskemu vodstvu, le-to jih pred- loži učiteljskemu zboru. Če se ta ne smatra upra- vičen zadevo rešiti, jo odstopi s priporočilom ali razraženim mnenjem spajajočemu šolskemu uradu.

50. Za narodne šole naj se ne pobirajo posebne šolske doklade, temveč naj se celokupna vsota vsavi v državni proračun.

Potem govori oddelček C o posebnem delu za srednje in strokovne, oddelček D pa o posebnem delu za visoke šole, to pa že presega moje po- ročilo. Iz tega razvidimo, da se je češko učiteljstvo zreklo za celotnost in enotnost vsega šolstva.

Zelim, da se o tem vprašanju razvije živahno razpravljanje, da se polni razbistre in ustale.

E. GANGL.

Odkrita beseda.

Brez uvoda in olepšavanja povem: Maroltov članek v jubilejski številki „Uči- teljski Tovariš“ — v vojni dobi — zaradi svoje ostrine in zbadljivosti ni umestea ter je sicer lepi in izbrani celoti v škodo, ker jo kazni! Ta sodba ne velja o celot- nem članku, ki vsebuje dovolj zanimi- vosti; odkrito pa naglašam, da bi člankar ne smel zapisati in objaviti nastopnih besed (str. 3); „Tovariša“ ni ugonobila ne politična neznačajnost odpadlih tovarišev in tovarišic, ki v novejšem času s ske- sanim „peccavi“ prihajajo zopet pod od- krilje Zaveze in ki so za skledico poli- tične leče s Šušteršič-Lampetove mize zatajili svoji moški in ženski značaj in nadragocenejši, kar krasni stan učiteljski: značajnost...

Danes, ko si z vso silo resno in iskreno prizadevamo, da združimo vse učiteljstvo naše države v enotni stanov- ski organizaciji, so navedene odbijajoče besede popolnoma nepotrebne, ker uteg- nejmo našemu poštenemu prizadevanju ško- dovati, ne koristijo pa nikomur. Našega ujedinenja ne bo nihče preprečil. Čemu torej nujno potrebno delo ovirati, namesto da bi ga pospeševali, in čemu zbadati tovariše in tovarišice, ki hočejo s pošte- nimimi nameni pod našo skupno streho, ko so se tudi oni osvobodili pritiska in poli- triškega izigravanja? Po ogromni večini smo vsi skupaj trpeli pod istimi težkimi razmerami in vsi smo se pošteno od- dahnil, ko se je moč nasilnosti zdrobila in je čas svobode ustvaril možnost, da si prijateljsko sežemo v roke in delamo odslej skupno za blaginjo svojega stanu in svoje domovine!

V svojem uvodniku sem zapisal: „Najprej doba nemškutarstva ter potem doba strankarskih bojev imata na vesti premmogo nezvestobo v narodnem in stanovskem oziru v vrstah slovenskega učiteljstva! Sila razmer je zlomila že mnogoteri značaj, ki je moral po zapo- vedli samoohrane ukloniti svoj ponos v boju za obetane. Ne zaničujemo in ne preziramo sirotnikov, saj vemo, da je med težkim najtežje — življenje!... Ne kažemo na nikogar in ne izjavimo rekri- minacij: Kar je bilo, vse bodi pozabljeno in odpuščeno!“

Ponavljam te besede namenoma, da izrazim nazore večine in da že vnaprej preprečim kakršnokoli izrabljanje začet- koma citiranih besed v — politične svrhe!

Vsi hočemo v UJU! Ker pa tej ustvar- jajo temelj okrajna učiteljska društva, zato officialno in prijateljsko vabimo van- ja vse one, ki še niso v njih včlanjeni, in če koga vabim v hišo, ga vendar ne mečem izpred praga! Kake vrste človek pa sem, ako delam tako?!

Komur je za stvar in bodočnost, naj ne posluša naši dobri volji tujih besed, pa naj prihajajo od kogarkoli in od koder- koll!

Ne bodimo malenkostni in ne trmo- glavci in ne ubljajmo bodočnosti z ža- lostnimi spomini divje preteklosti!

* O tem poglavju smo prejeli z druge strani poročilo, ki ga priobčimo prihod- njič. Puščamo svobodo! Preširok pa tudi naš objem ne sme biti, če hočemo naši stanovski bodočnosti dobro. Dodebra se je potreba prej pogovoriti, če hočemo, da bo trajen naš sporazum. Odbijamo ne ni- kogar, a gotovi pogoj so neobhodno po- trebni pri sporazumu. — U r e d n.

Spominjajte se rezervnega sklada „Zaveze“.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Poslovanje „Zaveze“ ostane neiz- premenjeno, poseboo kar se tiče poslo- vanja in občevanja z okrajnimi učiteljski- mi društvi, to vse do onega časa, dokler se končno veljavno vse pokrajinske „Za- veze“ v kraljestvu SHS ne razdružijo, kar se zgodi na splošnem učiteljskem kongresu o velikih počitnicah v Beogru- du. Dotlej pa se smatrajo pokrajinske „Zaveze“ v likvidaciji in vrše še nadaljne funkcije v polnem obsegu do končne raz- družitve.

Potni fond.

V počitnicah se vrši v Beogradu učiteljski kongres, kjer se ustanovi enotna, edinstvena organizacija vsega učiteljstva v kraljestvu SHS. Zeleti je, da se ga udeleži čim največ slovenskega učitelj- stva. Pričakovati je, da bodo za potova- nje dosežene kake ugodnosti. Toda kljub temu bodo stroški za posameznike še vedno veliki. Zato treba skrbeti še sedaj, kako bi se potovanje omogočilo in ude- ležba slovenskega dela učiteljstva kolik- or mogoče dvignila. Pozivljamo vsa okrajna društva, da stavijo na dnevni red prihodnjega zborovanja točko o društve- nem „potnem fondu“. Društveni blagajni- ki naj zbirajo bodisi prostovoljne doneske ali zneske, ki jih določi društvo na zboro- vanju. Vplačujejo naj po možnosti vsi, tudi taki, ki vnaprej vedo, da se ne bodo mogli kongresa udeležiti, vendar s tem omogočijo ostalim tovarišem, da bodo mogli na kongres. Za „potni fond“ zbirajte med seboj povsod: na zborova- njih, sestankih, krožkih, po šolah i. t. d. Pripiravljajmo se in storimo vse, kar je v naši moči, da bo naša udeležba kolikor mogoče častna in velika!

Vsem učiteljskim društvom!

(Vsem predsednikom, tajnikom in blagaj- nikom!)

Vodstvo „Zaveze“ je z naknadnim oobrenjem upravnega odbora in delega- cije sklenilo pri zadnji seji, da zviša „Za- veze“ članarino za l. 1920 na 60 K t. j. okrajna učiteljska društva plačajo „Za- vezi“ od vsakega člana po 60 K. Ker imajo učiteljska društva tudi svoje stro- ške in izdatke, naj zvišajo celo članarino nad 60 K po lastnem prevdaru, morda po 4 K ali več za svoje društvene potreb- ščine. Povišek velja od 1. jan. 1920.

Za posamezne liste znaša naročnina: Popopnik 20 K na leto. Učiteljski Tovariš 30 K na leto. Zvonček 20 K na leto.

Kdor je samo naročen na katerega izmed listov, naj se ne smatra včlanje- nega v „Zavezi“. To more biti le oni, ki pripada kakemu okrajnemu učiteljskemu društvu in plačuje tam polno članarino, za njo pa prejema „Učit. Tov.“ in „Po- potnika“.

Učiteljski pari (zakonski pari, starši in otroci, bratje in sestre) na isti šoli po sklepu zadnjega delegacijskega zborova- nja nimajo nikakih ugodnosti in mora vsak posamezen plačevati polno člana- rino.

Vsako društvo naj priglasilo točno šte- vilo članov. Kolikor članov je priglašeni, za toliko je društvo odgovorno in za to- liko članov naj blagajnik vpošlje člana- rino.

Nujno prosimo vse pred- sednike ozir. tajnike, naj ven- dar že vpošljejo članske sezname društev.

Vse izpremembe (prirastek, izstop oz. preselitev) je javiti takoj vodstvu „Za- veze“ v Ljubljani.

V „opombi“ članskih seznamov je točno navesti, ali je nov član; ako je bil že prej organiziran: pri katerem okraj- nem društvu.

Kdor ne sprejema redno listov (ali kjer je sploh kaka nerednost) naj o tem sploh takoj obvesti in reklamira na: Vodstvo „Zaveze“ v Ljubljani, Franciš- kanska 6. Reklamacija naj se izvrši krat- ko potom dopisnice takoj, ne pa šele pozno sredi ali koncem leta.

Opozarjamo ponovno vsa društva (posebno predsednike, tajnike in blagaj- nike) naj uvažujejo navedene točke. Predvsem naj vpošljejo na „Zavezo“ sledeče podatke:

1. Društveni odbor (predsednik, taj- nik, blagajnik) z navedbo bivališča.
2. Točno število društvenih članov s stanjem koncem decembra 1919.
3. Število društvenih zborovanj te- kom l. 1919.

Navedeno kot tudi članske sezname je vposlati takoj, ker jih nujno potrebu- jemo.

Vodstvo „Zaveze jugoslov. učiteljstva“ v Ljubljani.

Društvene vesti.

+ Ljubljansko učiteljsko društvo vabi tem potom svoje člane k zborovanju, ki bo v nedeljo, dne 18. januarja t. l. ob 3. uri popoldne v poslopju l. m. deške ljudske šole (Ledina) s tem-le vzpore- dom: 1. Načrt zakona o narodnih šolah za kraljestvo SHS. 2. Poročilo o nujnih stanovskih zadevah. O d b o r.

+ Šmarsko-rogaško učiteljsko dru- štvo zboruje v nedeljo dne 1. februarja t. l. ob 9. uri v Šmarju po sledečem spo- redu: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. Tajniško in blagajniško poročilo. 4. Volive novega odbora. 5. Predavanje: „Čebelarstvo in šola“. 6. Slučajnosti. — Kurbus, t. č. pred- sednik.

+ Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je imelo dne 29. decembra p. l. zborovanje v Učit. tiskarni. Predsednik tov. Žirovnik prisrčno pozdravi navzoče, ki so se v obilnem številu udeležili zboro- vanja. Omeni, da se društvo sklada z vsemi predlogi, ki jih je sklenila „Zaveza“ glede šol. reforme. Izreka „Zavezi“ in predsedniku Jelencu zahvalo glede uspeš- nega posredovanja v našem gnotnem sta- ju. — Tajnik A. Korbar poroča tako- le: Nimam povedati kaj novega o našem polo- žaju — o tem bo razpravljaj ljubljanski tovariš Likozar. Omenim naj le, da hočejo nekateri, da bodi učitelj še vedno glede plače zadnji, a glede dela pa prvi. Od svo- jih zahtev pa ne odnehamo! — Načrt šol. zakona še ni potrjen, razpravljalo pa se je o njem že v raznih časopisih. Bral sem pazljivo članke v nekem časopisu. Iz njih se pokaže nazadnje „konjsko kopito“: Klerikalizem imej šole v rokah! Šušter- šičeva in Krekova struja sta se zedinili, da tako strnjeni dobijo zopet oblast v roke. Smo tudi za versko vzgojo, a ne za tako, pri kateri bi glede šole imeli glavno in od- očilno besedo ljudje, katerim je šola trn v peti. Nočemo, da bi posamezne politične stranke zlorabljale šolo v svoje samopašne namene. Če nima učiteljstvo glede name- ščenja nekaterih gospodov ničesar govo- riti, naj isti tudi več ne odločajo pri ime- novanju učiteljstva. Ne vtikamo se v raz- mere in službene zadeve drugih, zato kli- čemo vsem: „Hands off“ — od šole roke proč. Tu je naše polje, katero hočemo ob- delovati sami! Treba pa, da smo tesno združeni v naši „Zavezi“ in noben sovraž- nik nas ne premagaj! Bodimo med seboj odkritosrčni, zvesti, potrpežljivi tovariši — proti nasprotniku pa neupogljivi, ne- ustrašljivi, pa tudi ponosni! Vršiti vsak svojo dolžnost v šoli — in kdo ti kaj mo- re? Imenovani bodo kmalu novi šol. nad- zorniki, a prav ni to, da pri tem imenova- nju učiteljstvo nima besede. Od zahteve: Učiteljstvo voli svoje nadzornike iz svoje srede — ne odnehamo. Voliti nam bo svoje zastopnike v okr. šol. svet in prav bi bilo, da današnji zbor iste določi že danes. Po- udarjamo pa: Kakor morajo biti šol. nad- zorniki (seveda ne krajni!) naši svetovalci — ne policaji; tako naj bodo zastopniki učiteljstva v okrajnem in višjem šolskem svetu naši advokati — neustrašeni, krepki zagovorniki. Ti imajo tudi dolžnost, da po- ročajo učiteljstvu, kaj se godi v teh kor- poracijah — ker „pod klobukom“ ne bomo dalje igrali. Bodimo v vsem delovanju in nehanju pravi demokrati — zahtevajmo to tudi od drugih. Hrbtov ne bomo krivili pred nikomur, ne pred posamezno osebo, ne pred kako politično stranko! Šola in mi smo temelj — podlaga razvoju vsega napredka celokupnega naroda, zato ho- čemo, da se nas upošteva povsod in vse- lej! Predlaga, da se učiteljstvo strinja z razpravo tov. Plesničarja, da se že apro- birani knjigi (Schreiner-Fink, Kržišnik) konfiscirata, kar učiteljstvo sprejme. — Delujmo po geslu: Vse za našo šolo, za narod, vse za našo Jugoslavijo! Pozabiti pa ne smemo sebe — ker kdor ni naš, je zoper nas in kdor nas ne pozna, istega ne poznamo tudi mi. Za svoje pošteno delo, hočemo pa tudi poštenega plačila! — To- variš Likozar nam je na to v krepkih besedah pojasnil naš položaj, za kar je prejel od zborovalcev zaslužen pohvalo. Odbor ostane stari. Pregledovalcem računa sta bila voljena tovarišica Antončičeva in to- variš Rant, oha iz Borovnice. Članarino naj vsak pošlje predsedniku. Zastopnikom učiteljstva v okr. šol. svet je zbor soglasno določil tovariša Avgusta Korbarja iz Pre- serja in Ivo Trošta iz Tomišlja, namestni- kom pa Heleno Franketovo in Joško Ber- ganta. Zborovalci so darovali precejšnjo vsoto za rezervni sklad „Zaveze“. Celo zborovanje je bilo prav živahno ter je po- kazalo, da se učiteljstvo zaveda svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic. K sklepu se predsednik zahvaljuje vsem za obilno udeležbo in voščil vsem veselo, pa sreč- nejše novo leto.

Iz Jugoslavije.

— Iz kronike sramotilcev in skrunil- cev šolstva. (Dopis.) V „Domoljubu“ od

31. decembra p. l. št. 47 čitam sledeče izbruhe strankarske zagrizenosti na ro- vaš učiteljstva z raznih shodov „Kmečke zveze“: St. Rupert na Dolenskem: Mi bi morali skrbeti za šolsko poslopje, lepo stanovanje učitelju, država bi pa govo- rila, kaj se bo učilo in kdo bo učil in lahko nam pošlje Turke iz Bosne s turbanom na glavi in učil bo turško vero in mi se ne bomo mogli pritožiti. V Št. Petru pri Novem mestu so protestirali tudi proti šolskemu zakonu; v Trziču so nastopili proti brezverskemu učiteljstvu. Čemu na- vjam to? Odgovori naj si vsak tovariš, vsaka tovarišica zase na to. Ako bomo v bodoče še molče trpeli, da se vsak šuš- mar in politični demagog zaletava v šol- stvo in ga blagi, potem nismo vredni, da se štejejo med inteligente. V roke tiskani načrt novega šolskega zakona beograjskega kakor našega — pa med ljudstvo. S poljudno besedo brez vsakega zabav- ljanja in hujskanja ali poniževanja politič- nega nasprotnika pojasnite pri roditelj- skih sestankih ali pa v javnih predavanjih oha načrta, povdarite hibe, pokažite na vrline in verujte, da Vaš trud ne bo za- man. Pisec teh vrstic Vam to iz lastne izkušnje lahko mirnim srcem priporoča in zagotavlja uspeh. Učiteljstvo kvišku — v boj za šolo — v boj za čast stanu. De- magogiji boj. V zadoščenje pa mi je, da je tudi „Slovenska zveza“ 29. m. m. obsodila to kujsko pisavo „Domoljuba“ in poseganje „Kmečkih zvez“ z zgolj strankarskega stališča v borbo za re- formo šolstva. To ni boj za krščanstvo in križ, to je boj za novo usuzenje šolstva v strankarski jarem. Ne razburjal bi se, ko bi ne bil ta list tako zelo razširjen med našim ljudstvom. Strup, ki ga širi med nje utegne roditi zelo žalostnih sadov za nas za šolstvo in državo. To ni pisanje, to ni kritika dostojnega nasprotnega lista — ne to je blatenje, zaničevanje, to je hujs- kanje, ki ni utemeljeno v nikaki resnični ljudski potrebi ali v skrbi za blagor na- roda. To je izrodek predvojnega stran- karstva — to je metoda elementov, ki žele ribariti v kalnem. V daljavi pa se izgublja v meglo srečnih dni paševanja človeka, čigar ime bi moral izgovarjati z gnusom vsak Jugoslovian. Učiteljstvo ni slepo gospodje, ki se igrate z ognjem. Če Vam je za blagor ljudstva — krinko fa- rizejstva dol in nadaljujte vnovič po poti, ki jo je Vam kot nam začrtal nes- mrtni Krek — ne pa po potih zločinske strankarske demagogije in pod patronanco raznih elementov, ki bi morali dnevno hvaliti Boga, da ne udari strela iz višine izdajalcev domovine.

— Odlašanje izvršitve zakona o no- vih plačah. „Nar. Prosveta“ iz Beograda nam je javila z dnem 28. dec. pr. l., da se prevod na nove plače za učiteljstvo ne more izvršiti, ker je finančno ministrstvo izreklo, da nima potrebnega kredita za ta prevod. „Nar. Prosveta“ opozarja vlado na velike posledice, ki bi jih imelo tako postopanje z učiteljstvom. V naslednji številki „Nar. Prosvete“ z dne 5. januarja t. l. pa čitamo, da je kredit za prevod na nove plače za učiteljstvo že odobren. Podrejenim oblastvom je naročeno, da izvrše zakon, kakor jim bo podalo pro- svetno ministrstvo navodila. — Pri nas se je zakasnelo tudi izplačilo predjemov. S 1. februarjem najbrže še ne bo urejeno tudi redno izplačevanje novih prejemkov in upamo, da bo naučna uprava skrbela za to, da dobi učiteljstvo v nadomestilo vsaj še enkratne predjeme.

— Prihodnja seja višjega šol. sveta se vrši dne 22. t. m.

Učiteljstvo — ške šole v kranjskem okraju je storilo sklep, da se nadzorniku — denuncijantu ne da nadzorovati in da bo v danem slučaju izvajalo konsekven- ce. Ker se je že več tovarišev v tej za- devi obrnilo na nas, jim na ta način odgovarjamo.

— Popravek. V članku zadnje štey. „Uredniški program Učit. Tov. v dobi 60 let“ se je vrnila v predzadnji odstavek stvarna napaka. Zadnji stavek se ima glasiti: Enega nasprotnika pa imamo skupnega s svetovnim proletarijatom in učiteljstvom — to je izkoriščajoči kapi- talizem, pa najsi ima to ali ono obliko!

— „Ugovarjamo.“ — „Meščansko šole.“ — (Dopis.) V št. 44. Uč. Tov. je čitati dopis pod „Ugovarjamo“, ki je dobro mišljen, a vsekakor napačno izražen.

Tov. dopisnik trdi, da je bolje za me- ščansko-šol. tov., da se jih pusti biti drž. uradniki v dosedanjem stat., t. i. od X. do VII. čin. razreda, nego da se jih silni v okvir novega plač. zakona. Nastane vpra- šanje, kje pa je to zapisano, da so strok. ali mešč. šol. učitelji drž. uradniki stat. X. do VII. čin. razreda. Tega zakona ne poznamo. Pač so v zmislu naredbe dež. vlade v čin. razr. IV. do I. glasom katerega sploh govora ni v uradniškem činu. Šele z no- vim zakonom postanejo ljudsko šol- ski učitelji državni činovniki; o tem pa